

kisvárdai lapok

XX. évfolyam 8. szám – 2018. június 30. szombat

A tavasz ébredése

(a Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház és a kolozsvári BBTE, Színház és Televízió Kar Magyar Színházi Intézete koprodukciója)

Van egy hely...

Van egy hely, ahol nincs semmi. Vagyis maga a Semmi lakik ott. Amikor belépsz ebbe a birodalomba, eldöntheted, hogy akard-e a Fényt, avagy sem. Ha meghívod, a „távolságot, mint üveg golyót, megkapod” s „óriás leszel”.

Van egy hely, ahol éteri zene szól. Abban a pillanatban, amikor meghallod, patakokban indulnak meg a könnyeid, hogy feltöltsék az idő ásta árkokat az arcodon.

Van egy hely, ahol a színek végtelen palettája feltáruul előtted, és az ecset úgy simul puhán tenyeredbe, hogy a karod felfele lóg, mert elengedte a gravitáció.

Van egy hely, ahol nem járnak úszóiskolába az emberek azért, hogy megtanuljanak úszni. Felmásznak egy magas sziklára, átölelik a Szelet, aztán ugranak. Nem azért, mert nem félnek, hanem mert meg akarják ismerni a Félelmet - ezért a levegőben kezet fognak veled, majd belezuhanak a tengerbe. És ott lenni, a mélyben, nem kapálóznak, nem ellenkeznek, csak bíznak... S a víz feldobja őket a felszínre.

Van egy hely, ahol megszólíthatod a holtakat – kérdezel, s Ők válaszolnak. Egy hely, ahol újra láthatod a tegnap, a tegnapelőtt, a születésed napján eltemetett Önmagad.

Van egy hely, ahol mindenki „7 törpe”, s fáradtságot nem ismerve Hidakat épít, éjt nappallá téve.

„Láttam a boldogságot én, lány volt, szőke és másfél mázsa.”

Jártam ott, ahol a Gyermekség az örök örökség.

Nagyabonyi Emese

Magyar
Színházak
xxx. kisvárdai
fesztiválja

Szakmai Klub

Salinger: Zabhegyező (az Újvidéki Művészeti Akadémia harmadéves diákjainak előadása)

Kiváló vizsgamunkának tartották a szakmai beszélgetés résztvevői az újvidéki színiakadémisták produkcióját, elsősorban az ötletes játéktér és friss játékmód miatt.

Komplex feladatot kaptak Lénárd Róbert rendezésében a *Zabhegyező* szereplői, amelyben meg tudták mutatni felkészültségüket – állapították meg a beszélgetés hozzászólói. Sztarenki Pál színész-rendező azt mondta, üdítő élmény volt látni az előadást. Szerinte nagyon sok regényadaptáció okoz csalódást, ez azonban kimondottan jól sikerült, kiváló volt a dramaturgiai munka, praktikus és egyszerű térben, pontos mestermunkát mutattak meg a diákok. Pataki András, a Soproni Petőfi Színház igazgatója hozzátette, kamaszkori élményét idézte fel az előadás, amely remek össz-munka eredménye, jól szerkesztett, jól átgondolt. Kövesdy István ugyancsak a pedagógiai szempontot emelte ki, szerinte is kiváló lehetőséget adott ez a feladat a fiataloknak képességeik megmutatására.

Henrik Ibsen: Hedda Gabler (Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata)

Izgalmas színpadi világot teremtett Keresztes Attila Hedda Gabler-rendezése – hangsúlyozták a szakmai beszélgetés résztvevői a marosvásárhelyiek előadása kapcsán.

Pataki András azzal kezdte, nem véletlen, hogy a rendező már nem először foglalkozott Ibsen művével, az író igazi nagymester, akinek a munkáit érdemes újra és újra átgondolni. A nehézséget az jelenti a legtöbb darabjában, így ebben is, hogy a dráma valójában már az előzményekben lezajlik, az

előadás cselekménye már csak a következményeket tárja fel. Ehhez a nem egyszerű drámai kiindulóponthoz teremt rendkívül átgondolt játérendszer az előadás, amely nem a történetmesélésre helyezi a hangsúlyt, hanem egy igényes, gazdag, többrétegű közlést tartalmaz. Többen is megdicsérték a színpadképet, a térhasználatot és külön kiemelték a jelmezeket is. Elismeréssel szóltak a színészi munkáról, amit mindegyik szereplő esetében árnyaltak és alaposnak tartottak. A hozzászólók beszéltek még a zenéről és a szerző portréjának felhasználásáról is.

Frank Wedekind: A tavasz ébredése (a Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház és a kolozsvári BBTE, Színház és Televízió Kar Magyar Színházi Intézete koprodukciója)

A *tavasz ébredése* pozitív élményt nyújtott Polgár Csabának, a budapesti Örkény Színház színművészánek, aki egyetlen lendületes ostorcsapásként jellemezte azt, annak minden előnyével és hátrányával, fiatalos dühével, eldönthetetlen kérdéseivel. Egyedül a humort hiányolta az előadásból. Pataki András hozzátette, hogy a brutális, nyugtalanító műben a realiztikus színházcsinálás egyetlen szikráját sem lehetett felfedezni, így az alkotók elérhették a kívánt hatás ezzel a kísérlettel, amely talán nem hoz magával álló ovációt, de a növendékek színészi tárházát mindenképpen szélesíti. Zsigmond Andrea érdekes beszélgetést kezdeményezett azzal a felvetéssel, hogy gúzsba kötve érezte magát a zenével kordában tartott tapsrend miatt. Kövesdy István ellenben azzal érvelt, hogy a zene kellő feloldást kínál a tragikus befejezés után. Ő huszonegyedik századi moralitásként értelmezte a látottakat, és üdvözölte az új utak keresésére

való törekvést a diákelőadások alkotói részéről.

Bruno Schulz elbeszélései nyomán: Augusztus (Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Magyar Kara)

Az *Augusztus* című darabról folytatott szakmai beszélgetés éppoly lendületes, vidám hangulatban telt, mint maga az előadás. Zsigmond Andrea először az alkotói folyamatról érdeklődött. Balázs Zoltán rendező és a diákok közösen meséltek a darab születéséről. Elképesztő, hogy egy mindössze 28 napos munkafolyamat alatt egy ilyen szórakoztató, minden tekintetben remek darabot sikerült összeállítaniuk. A feszített munkatempó ellenére hatalmas összhangban tudtak együtt dolgozni, a rendező fontosnak tartotta kiemelni, hogy csakis annyit várt/várhatott el diákjaitól amennyit ő is belefektetett a munkába. Ilyen rövid idő alatt hirtelen kell döntéseket hozni, így egy héttel az előadás előtt még az sem volt biztos, hogy lesz-e szöveg vagy egy nonverbális darab fog születni. Kövesdy István meglátása szerint a végeredmény azt igazolja, hogy teljes mértékig sikerült ráhangolódni az alkotói folyamatra.

Kombiné és élére vasalt nadrág

Bruno Schulz, a lengyel Kafka-ként is emlegetett író elbeszéléseiből állítottak színpadra a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem hamarosan végző hallgatói egy rendkívül dinamikus, a szó szoros értelmében egyedi, nonverbális előadást.

Felmerül a kérdés: mit tehet a néző, ha (háttértudás nélkül) fogalma sincs arról, hogy mi történik a színpadon? A válasz rendkívül egyszerű: beleéli magát és élvezi. Öröm volt egy olyan darabnak a részévé válni, ami után nem egy 20 méteres melankólia tengerben ázik órákig az ember bőre, hanem felszabadultan hagyja el a színházat és azt gondolja: Igen, ez végre valami más volt. Más és fantasztikus. Fontos megemlíteni, hogy Schulz a borzalmak ellenére mindig is a gyermekkor szépségéből táplálkozott. Ezt a filozófiát tökéletesen adták vissza a diákok, név szerint: Dóry Brigitta, Erőss Brigitta, Lukács Ivett Andrea, Szilágyi Míra, Zsenák Lilla, Fekete Róbert, Jáger Simon, Mesés Gáspár és Szabó J. Viktor. A címadó novella is ezt az optimizmust igyekszik tükrözni. Augusztus, a betakarítás hónapja, ami után, ha jól gazdálkodik az ember, a nehézkes, téli időszakra végig lesz miből táplálkoznia. Ugyanígy, ha nem temetkezünk bele a gyermekkori sérelmekbe, nem hagyjuk, hogy csak a körülöttünk történő, negatív események befolyásolják életünket, egy boldog végkimenetellel nézhetünk majd szembe.

A körülbelül negyvenöt perces előadás alatt betekintést nyerünk abba a folyamatba, ahogyan egy kisfiú látja, érzékeli, és megéli a körülötte zajló dolgokat, a hatalmas változásokat.

A színészek játéka kitűnő. Őszintén látszik, hogy szeretik, amit csinálnak és minden tőlük telhetőt megtesznek azért,

hogy a lehető legtöbbet meséljenek nekünk erről a kisfiúról, méghozzá szavak nélkül. Nagyon ötletes, jól megkoreografált jelenetekkel szórakoztatják a közönséget. A diákok mozgáskultúrája jó, dinamikus. Nagyon nagy összhangban mozogtak, az összes lépésük odaillő, minden rezdülésük a csapatmunka szellemiségét tükrözi. Az egész színpadot bejárták, a rendelkezésükre álló teret lehetőségükhöz híven kihasználták. Sőt mi több, olykor szinte akrobatikus elemeket láthattunk. Abszurd, hogy hogyan lehet egy felnőtt férfit három másiknak a lábfejjével felemelni és ringatni, de ők megcsinálták.

A zenék összeválogatásával kifejezetten jó munkát végeztek. Mindig olyan dallamok csendülnek fel, amelyet megkövetel az adott jelent, a zenei sokrétűség még a Depeche Mode Personal Jesus című számát is megengedte magának. Hadd emeljek ki néhányat az ominózus pillanatokból. Az áriás jelenet egyszerűen zseniálisra sikeredett, arról nem is beszélve, hogy öröm volt nézni, ahogy a színpadon, Messit megszágyonító bravúrokat hajtanak végre a gól érdekében, méghozzá magas sarkú cipőben. Az utolsó pillanatok igen eltérnek a többitől, nagyon bensőséges zárójelenetet láthatunk. A lámpák kihunynak, egy

szereplőt leszámítva mindenki a félhomályban tevékenykedik. A kisfiú pedig ott áll a színpad közepén végighúzódó, vékony fénysávban, amíg el nem sötétül a terem.

A turnék során határozottan nem okoz problémát a díszlet szállítása, a színház kelléktárát nem fosztották ki az alkotók. Néhány zsáknyi gabona, pár darab alma és körömcipők felhasználásával játsszák végig a darabot. Hadd emeljem ki, hogy a szó szoros értelmében játsszák. A nézőnek az az érzése támad, hogy nála jobban csak a színészek élvezik az előadást.

Összességében, határozottan nem egy közhelyes, klisédarabhoz van szerencsénk. Kísérletező, úttörő felfogást tükröz, új kifejezésmódokat kutat, amire a 21. századi színházban határozottan igény van. Újat tud mutatni valami klasszikusnak a felhasználásával, ezzel igazi értéket kreálva. A legnagyobb elismerés jár Balázs Zoltán rendezőnek, a diákoknak és mindenkinek, akinek köze volt a darabhoz, segítette a létrejöttét. 28 nap leforgása alatt egy ilyen kreatív, élvezhető művet összerakni, hatalmas koncentrációt, elhivatottságot és – ami talán a legfontosabb – csapatmunkát igényel. A színpadon nem csak a művészek tehetsége tükröződik vissza, hanem a kölcsönös tisztelet is.

Ars moriendi

„Halottgyalázós remixes egyházmegborító hangulatokká” érkezőnk meg a nézőtérre a kolozsvári BBTE A tavasz ébredése című előadására, ahová sápadt gyerekek kísérnek be minket, akik közben arról suttoznak nekünk, hogy hogyan nevelnék a gyerekeiket, ha nem behintőporozott arccal riogatnák a műkedvelő kisvárdai közönséget – és ha élnének. Mire elfoglaljuk a helyünket, már részt vettünk egy temetésen és biztosra vehetjük, hogy kísérleti színházat fogunk látni annak minden gerincen végig futó idegenkedésével és pezsdítő kíváncsiságával. Wedekind műve olyan fiatalokról szól, akik idegennek érzik magukat a testükben, az eddig (saját maguk vagy mások által) felépített világrendjükben a kamaszkor beköszöntével. Ezt az idegenségérzést remekül visszaadja a nyitójelenet, a nézők értetlenkedése a ravatal láttán és a feszen-gés, amit a színészek érintése, bizalmas mormolása vált ki. Csakhogy ők nem azt választják, hogy ahogyan legtöbbben teszik, belevetik magukat ebbe a folyamatba, gondolkodnak, megoldásokat keresnek, szenvednek, ordítanak, hülyeséget csinálnak majd rájönnek, hogy az egész teljesen felesleges volt. Ők halottak. Feladták, nem kerouaci figurák, akik még a tévelygésben is megtalálják az élvezetet, hanem olyanok, akik visszariadtak az első akadálytól, az élettől, ami még el sem kezdődött számukra. Az öngyilkosság kultusza reneszánszát éli hála a popkultúrának –

kétségtelenül nem éppen vegán cselekedet, de megtalálni az egyensúlyt a divatirányzatok között sosem volt egyszerű. Újabban szívesen beszélünk a szexualitás, a generációs különbségek, a szülői (el)nyomás, a drogok okozta szenvedésről és kétségéről, amely szétzilálja a belső világunkat és talán tovább tüzezi a saját görcsös vágyunkat egy kiadós, jól hangzó szenvedéstörténet birtoklására. Annak ellenére, hogy a teljes tér betöltése és remek kihasználása, a vizuálisan rengeteg, az előadás mélységéhez és jelentéséhez hozzájáruló inger ér minket Sikó Doró és Huszár Kató látványvilágának köszönhetően, és hogy az előadás végig nagy lendülettel sodor magával és feloldással végződik, néhány tiszta pillanatunkban megfogalmazódhatt bennünk a gondolat, hogy amit látunk, az néhány figyelmet követelő, magának berendezett pódiumon álló gyerek önpusztító „vekengése”. Nem sikerül azt érezni, hogy ők a világ minden problémáját magukra véve felmagasztosulnak a halálban (az lenne ám a valódi pszichedelikus kirándulás, amelynek a reményét a darab végén felcsendülő örökbecsű sláger adja meg), de ez nem feltétlenül baj, inkább hozzátesz a darab öniróniájához és groteskségéhez. A karakterek jól kidolgozottak, minden fiatal színész tesz erőfeszítést arra, hogy a maga módján találkozzon azokkal, akik több mint egy órán keresztül tehetetlenül bámulják a kínlódásukat, ez jól tesz a kissé erőltetten

maivá tett háttértörténetüknek. A kendőzetlen betekintés, amely lemezteleníti előttünk ezeket a figurákat, a színpad elejéről, az élők világából a szemünk láttára semmibe („mindenek feletti létezésbe” – ahol nincs bánat, harag, de nincs öröm és feladat sem, csak a céltalan semmi) vetődő Menyus és a zseniális lezáró húzás, amelytől az egész darab egy groteszk, mégis vidám túlvilági ugrabugrálásba fullad talán fel tudja bennünk rázni azt az érzést, hogy nekünk még itt van egy méltósággal leélhető élet lehetősége. Szeretnék hinni abban, hogy nem bárgyú és fásult tömeg vagyunk, amelynek erre van szüksége. Szeretnék hinni abban, hogy érdektelenséggel vegyes csodálkozással kicsit mindenki azt kérdezte magában: miért kell látnom, hallanom ezt. Szeretnék hinni abban, hogy az alkotók is ezt a hatást szerették volna elérni. hogy mi, többiek felvegyük a kesztyűt és ne legyünk gyávák tárt karokkal élni az életet.

Számomra ez a mű már gyér tapsra jött ki meghajolni majd kétszáz év távlatából, de valamelyest tudta feledtetni velem a hallgatók remek játéka, akik egytől egyig tehetségesek és gondolkodnak, körüljárják a szerepeket, mielőtt fejest ugranának beléjük. Átütő energiájuk kellő bizonyíték: a tavasz ébred. Én pedig megnyomom a szundi gombot és a másik oldalra fordulok. Túl sok van még abban a méltatlan vergődésnek nevezett életben, ami érdekesebb számomra, mint az ebbe a formailag kifogástalan darabba beleerőszakolt mondanivaló.

Bálint Lili

Ráébredés a tavaszra

A BBTE színész szakos hallgatóival és mentorukkal, Keresztes Attila rendezővel a Művészetek Háza előterében találkoztam, ahol kényelmesen, a fotelekben vagy a földön elhelyezkedve, kötetlenül, szinte egymás szavába vágva csevegtünk, mintha nem is halálról, vagy életre szóló hivatásról folyt volna a szó.

A fesztivál ideje alatt sokszor elhangzott a rendezői névjegy kifejezés. Te mit gondolsz erről a koncepcióról, hiszel benne? Tegyük fel, hogy beültetünk egy olyan színházi szakértőt egy előadásra, aki látta a rendezéseidet az elmúlt öt évben. Mi az, aminek a hiányában biztosan felkiáltana: Ne vicceljete, ez biztosan nem Keresztes rendezése!?

Keresztes Attila: Úgy gondolom, senki nem lépheti túl a saját árnyékát, gondolkodási módját, esztétikai hozzáállását. A munkámra hatással vannak az olvasott művek, illetve a kolozsvári rendezői iskola. Jellemző még rám a jó értelemben vett teatralitás, az erősen fogalmazó formalizmus, szeretem azt kommunikálni, hogy amit a néző lát, az csak a színházban történhet meg. Ha konkrét dolgot kellene kiemelnem, az effektek használatát mondanám.

Szélesítsük egy kicsit a Keresztes Attiláról alkotott képet. Mint pedagógus, tanító milyen szemléletet tud vagy szeretne átadni?

Keresztes Attila: Számomra egy színész nem csak kivitelező. Alkotóként értelmezem, nem eszközként, ezért igyekszem a diákjaim segítségére lenni abban, hogy kialakíthassanak

maguknak egy olyan saját rendszert, amelyet használva már partnerként számíthat rájuk a rendező.

Tőtös Ádám: Attila a kezdetektől fogva értésünkre adta, hogy színészként tekint ránk és így szeretne velünk együtt dolgozni. Bedobott minket a mélyvízbe, nincs szájbarágás, magunkban is meg kell keresnünk minden szerepet.

Duna Orsolya: Kapunk támpontokat, megvan, honnan hová kell eljutnunk, azon kell dolgoznunk, hogy A-ból hiteles B-be érjünk el.

Akárcsak a Hedda Gablerben, A tavasz ébredésében is az élet eldobása jelenti a (látszólagos) megoldást. Szerintetek a mai, egészséges hedonizmusról és önszeretetről szóló világban van ennek létjogosultsága? Hogyan lehet megbirkózni a színpadon egy olyan jelenséggel, mint a halál?

Kiss Tamás: Belülről mindenki máshogy éli meg ezt a folyamatot. Van egy pont, ameddig el kell jutnom az előadásban, de meghajolni már felszabadultan

jövök ki, mert örülök, hogy én itt maradtam az élők között.

Kiss-Ferenczy Sára: Ebben a darabban mindent, ami az életben fontos a halál tesz fontossá.

Milyen üzenetet hordoz ez az előadás?

Nagy Xénia: Mindenkinek átmegy valahogyan a személyes szűrőjén ez a darab, szerintem mégis a szülőkhöz, pedagógusokhoz szól igazán.

Szabó Viktória: Azt érzem, hogy annak a szülőnek szól, aki egyszer majd én leszek. Kifejezésre jut a magány, a kommunikációképtelenség. Foglalkoztat, hogy ez meddig fajulhat el. A kamaszkorban hirtelen idegenné leszel és semmit nem tudsz a világról, arról, mi zajlik a szüleid fejében. Rájössz, hogy a szüleidnek sincs fogalma arról, ki vagy te valójában.

Kiss Tamás: Ez az előadás szerintem egy hatalmas felkiáltójel. Felnyitja a szemeket és felhívja a figyelmet az elidegenedés veszélyeire.

Közönségzsűri

„Kisvárdá ma már nem elszigetelt hely”

Próza – és drámaíróként, fordítóként és lapszerkesztőként is ismerheti a közönség az erdélyi Aranyágról származó, a fesztiválon kritikus minőségében is részt vevő Oberten Jánost. Lapunk a fesztivállal való, immáron 25 éve tartó kapcsolatról kérdezte.

A történet a színházzal való kapcsolatba lépéssel kezdődött, pontosabban 1993-ban, amikor az igazgató felkérésére a temesvári Csiky Gergely Állami Színház irodalmi titkára és dramaturgja, illetve rendeztem darabokat az ottani diákszínjátszósokkal is. Ettől a pillanattól kezdve jártam – és járok – évenként Kisvárdára tudósítani a bukaresti A Hét című országos, művészeti és kulturális magyar lap számára.

Részese volt a múltnak, megfigyelője a jelennek és remélhetőleg visszatérő vendége lesz a jövőnek. Ebből az ívből, ebből a folyamatból kiindulva mi a véleménye a fesztiválról?

Nagyon sajnálom, hogy mára eltűntek azok a szintén különböző társulatok által hozott gyermek- és ifjúsági műsorok, amelyek valaha reggel 9, illetve 11 órai kezdettel a fesztivál napi programját képezték. Hiányoznak a gyermekek előadás-

hoz fűzött kedves megjegyzései. Azok a hajdani kisvárdai gyerekek gyerekek képzik ma – többek között – a mostani, színházba járó (fiatal) nemzedéket.

Mi a véleménye a mostani, harmincadik jubileumát ünneplő fesztiválról?

A válogatás mindig nagyon jó, ez idén sincs másképpen. Külön öröm számomra, hogy a versenyelőadók megmérettetésén túl egyfajta egymás iránti – színészi, rendezői, kritikus és így tovább – kíváncsiság is jelen volt és jelen van Kisvárdán. A harmincas szám önmagáért beszél, főleg, ha összehasonlítjuk a POSZT-tal, amely idén volt 18 éves. Kisvárdán kialakult egy hagyomány, amelynek részét képezik a stabil játszóhelyek is. Nagy érdeme Nyakó Bélának és a szervezőknek, hogy évről évre megteremti ezt a szilárd pontot a színházi fesztiválok világában. Nem szabad elfelejtenünk, hogy Kisvárdáról indult el számos határon túlról érkező színész és/vagy rendező pályafutása, például Vidnyánszky Attila vagy Bocsárdi László karrierje. Ily módon egyértelmű, hogy a határon túli színházak számára Kisvárdá a központ. És az is marad még.

Mit gondol, a jövőben is képes lesz a fesztivál egyfajta „bölcsöként”,

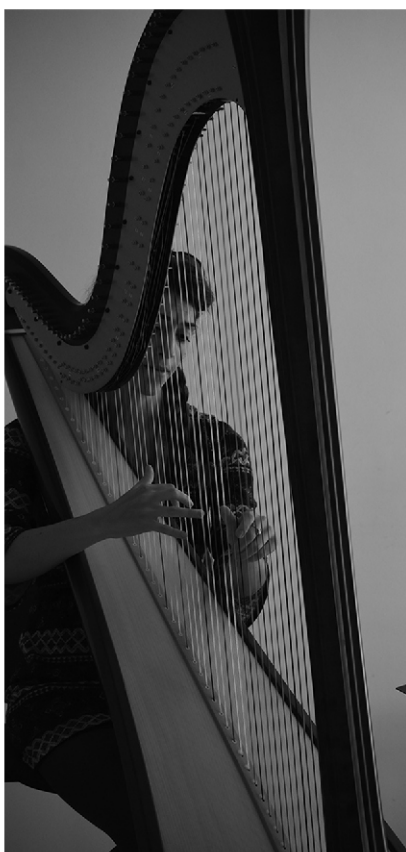

kiindulási pontként szolgálni az elkövetkezendő, határon túli színházból érkező generációk számára?

Határozottan igen a válaszom. A fesztivál hatékonyságát, „terjesztői” és „megismertetői” szándékának sikerét jelzi az is, hogy az idei POSZT versenyprogramjába négy határon túli előadást is beválogattak, amelyből nem egy díjat is nyert. Egyértelmű, hogy Kisvárdá ma már nem egy elszigetelt hely, hanem fontos találkozási pont az anyaországi és határon túli színházak számára. És az is marad még jó sokáig.

Németh Fruzsina Lilla

Érzelmi gravitáció - Sardar Tagirovsky workshopja

Egy fesztivál ezer arca

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
XXX. Kisvárdai Fesztiváljának
napilapja

Szerkesztő:
Ungvári Judit
Munkatársak:
Németh Fruzsina Lilla
Becsey-Imreh Noémi
Bálint Lili, Bucsi Tamara

Fotók:
Godó-Révész Rebeka
Ráthonyi Réhel Sára

Nyomdai előkészítés:
Fnor Reklámgrafika Kft.
Fábián-Kóczon Nikoletta
Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda
Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak XXX. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

FISSO FIL KISVÁRDA